

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl Europos Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro kūrimo santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/05)

1. Įvadas

1.1. Konsultacija su EDAPP

1. 2012 m. kovo 28 d. Komisija priėmė komunikatą „Kova su nusikalstamumu skaitmeniniame amžiuje. Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro kūrimas“⁽¹⁾.

2. EDAPP pažymi, kad Taryba 2012 m. birželio 7–8 d. paskelbė savo išvadas dėl Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro kūrimo⁽²⁾. Taryba pritaria komunikato tikslams, palaiko centro (dar vadinamo EC3) kūrimo idėją Europolo organizacijoje ir remia esamų struktūrų naudojimą kovojant su kitais nusikaltimais, patvirtina, kad EC3 turėtų būti ryšių centru kovojant su elektroniniu nusikalstamumu ir kad EC3 glaudžiai bendradarbiaus su atitinkamoms agentūromis ir subjektais tarptautiniu lygmeniu, ir ragina Komisiją konsultuojantis su Europolu toliau reglamentuoti konkrečių užduočių aprėptį, kad EC3 galėtų pradėti veikti iki 2013 m. Tačiau išvadose nenurodoma pagrindinių teisių ir visų pirma teisės į duomenų apsaugą svarba kuriant EC3.

3. Prieš priimant Komisijos komunikatą EDAPP buvo suteikta galimybė pateikti neoficialias pastabas dėl komunikato projekto. Savo neoficialiose pastabose EDAPP pabrėžė, kad duomenų apsauga yra esminis aspektas, į kurį būtina atsižvelgti kuriant Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą (toliau – EC3). Deja komunikate neatsižvelgta į neoficialiame svarstymo etape pateiktas pastabas. Be to, Tarybos išvadose prašoma užtikrinti, kad centras pradėtų veiklą jau iki kitų metų. Todėl įgyvendinant paskesnius etapus, kuriems skirta nedaug laiko, būtina atsižvelgti į duomenų apsaugą.

4. Šioje nuomonėje pabrėžiama duomenų apsaugos svarba kuriant EC3 ir pateikiami konkretūs siūlymai, į kuriuos būtų galima atsižvelgti rengiant EC3 veiklos taisykles ir persvarstant Europolo teisės aktus. Todėl EDAPP pateikė šią nuomonę savo iniciatyva, remdamasis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 41 straipsnio 2 dalimi.

1.2. Komunikato taikymo sritis

5. Komunikate Komisija nurodo ketinanti sukurti Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą laikydamasi vidaus saugumo strategijoje nurodyto prioriteto⁽³⁾.

6. Komunikate neišsamiai išvardijamos kelios elektroninio nusikalstamumo kryptys, į kurias EC3 turėtų sutelkti dėmesį: organizuotų nusikalstamų grupuočių daromi elektroniniai nusikaltimai, visų pirma tie, iš kurių gaunamas didelis neteisėtas pelnas, pvz., sukčiavimas internete, elektroniniai nusikaltimai, kurių aukos patiria didelę žalą, pvz., seksualinis vaikų išnaudojimas internete ir elektroniniai nusikaltimai (įskaitant kibernetines atakas), dėl kurių Sąjungoje labai nukenčia ypatingos svarbos informacinės sistemos.

7. Kalbant apie centro darbą, komunikate išvardytos keturios pagrindinės užduotys⁽⁴⁾:

— būti pagrindiniu Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu informacijos centru,

— sutelkti Europos kovos su elektroniniais nusikaltimais srities žinias siekiant padėti valstybėms narėms stiprinti gebėjimus,

⁽¹⁾ Elektroninis nusikalstamumas ES teisės aktuose neapibrėžtas.

⁽²⁾ Tarybos išvados dėl Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro kūrimo, 3172 Teisingumo ir vidaus reikalų Tarybos posėdis, 2012 m. birželio 7–8 d., Liuksemburgas.

⁽³⁾ ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas. Penki žingsniai kuriant saugesnę Europą. KOM(2010) 673 galutinis, 2010 m. lapkričio 22 d. Taip pat žr. EDAPP nuomonę dėl šio komunikato, pateiktą 2010 m. gruodžio 17 d. (OL C 101, 2011 4 1, p. 6).

⁽⁴⁾ Komunikato p. 4–5.

- padėti valstybėms narėms tirti elektroninius nusikaltimus,
- tapti bendrą Europos elektroninių nusikaltimų tyrėjų, dirbančių teisėsaugos ir teisminėse institucijose, poziciją atstovaujančiu centru.

8. EC3 tvarkoma informacija bus renkama iš *įvairiausių viešųjų, privačiųjų ir atvirų šaltinių*, papildant turimus policijos duomenis, ji bus *susijusi su elektroniniais nusikaltimais, tokios veikos metodais ir įtariamaisiais*. EC3 taip pat tiesiogiai bendradarbiaus su kitomis Europos agentūromis ir įstaigomis. Tai vyks šiems subjektams dalyvaujant EC3 programos valdyboje, prireikus taip pat bus vykdomas operatyvinis bendradarbiavimas.

9. Komisija siūlo, kad EC3 taptų sąsaja, jungiančia Europolo elektroninių nusikaltimų tyrimo veiklą su kitų valstybių policijos elektroninių nusikaltimų padaliniais. Be to, EC3, palaikydamas partnerystės ryšius su Interpolu ir kitais strateginiais viso pasaulio partneriais, turėtų siekti, kad kova su elektroniniais nusikaltimais būtų kuo geriau koordinuojama.

10. Komisija siūlo EC3 įkurti kaip Europolo dalį. EC3 bus Europolo dalis ⁽¹⁾ ir todėl jam bus taikoma Europolui galiojanti teisinė tvarka ⁽²⁾.

11. Europos Komisijos teigimu ⁽³⁾, svarbiausios su steigiamu EC3 susijusios naujovės, kurios turės įtakos esamai Europolo veiklai, bus tokios: i) didesni ištekliai siekiant veiksmingiau rinkti informaciją iš įvairių šaltinių; ii) informacijos mainai tarp partnerių ne tik teisėsaugos srityje (daugiausia iš privatačiojo sektoriaus).

1.3. Svarbiausi nuomonės aspektai

12. Šioje nuomonėje EDAPP siekia:

- paprašyti Komisijos patikslinti su duomenų apsauga susijusios EC3 veiklos aprėptį,
- įvertinti numatomą veiklą atsižvelgiant į esamus Europolui taikomus teisės aktus, visų pirma šios veiklos atitiktį jiems,
- pabrėžti atitinkamus aspektus, kai teisės aktų leidėjui reikėtų detalizuoti reglamentavimą atsižvelgiant į būsimą Europolo veiklai taikomų teisės aktų persvarstymą, kad būtų užtikrintas didesnis duomenų apsaugos lygis.

13. Nuomonės struktūra yra tokia. 2.1 dalyje nurodoma, kodėl duomenų apsauga yra esminis dalykas kuriant EC3. 2.2 dalyje kalbama apie komunikate nustatytą EC3 tikslų derėjimą su Europolo teisiniais įgaliojimais. 2.3 dalyje kalbama apie bendradarbiavimą su privačiuoju sektoriumi ir tarptautiniais partneriais.

3. Išvados

50. EDAPP mano, kad kova su elektroniniu nusikalstamumu yra svarbiausias aspektas užtikrinant saugumą bei saugą skaitmeninėje aplinkoje ir kuriant reikiamą pasitikėjimą. EDAPP pažymi, kad atitiktį duomenų apsaugos sistemoms reikėtų laikyti kovos su elektroniniu nusikalstamumu sudedamąja dalimi, o ne nuo jos rezultatyvumo atgrasančiu veiksniumi.

51. Komunikate kalbama apie naujo Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro įsteigimą Europolo struktūroje, nors Europolo kovos su elektroniniais nusikaltimais centras veikia jau daugelį metų. EDAPP palankiai vertintų tai, jeigu būtų aiškiau reglamentuoti gebėjimai ir veikla, kuriais naujasis EC3 skirsis nuo jau veikiančio Europolo kovos su elektroniniais nusikaltimais centro.

⁽¹⁾ Kaip rekomenduojama 2012 m. vasario mėn. paskelbtoje galimybių studijoje, kuria įvertinamos įvairios prieinamos galimybės (*status quo*, globojama Europolo, priklauso Europolo virtualiajam centrui arba yra jo dalis). http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/20120311_final_report_feasibility_study_for_a_european_cybercrime_centre.pdf

⁽²⁾ 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimas dėl Europos policijos biuro (Europolo) įsteigimo (2009/371/TVR).

⁽³⁾ Kovo 28 d. pranešimas spaudai. Dažnai užduodami klausimai: naujasis Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centras: MEMO/12/221 Data: 2012 3 28 <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/221>

52. EDAPP rekomenduoja aiškiai apibrėžti EC3 kompetenciją, o ne tiesiog ją nustatyti, pateikiant sąvoką „elektroniniai nusikaltimai“, įtrauktą į esamus Europolo teisės aktus. Be to, EC3 kompetencijos ir duomenų apsaugos garantijų apibrėžimą reikėtų įtraukti persvarstant Europolo teisės aktus. Prieš pradėdant taikyti naujuosius Europolo teisės aktus, EDAPP rekomenduoja Komisijai centro reglamente nustatyti tokias kompetencijos sritis ir duomenų apsaugos garantijas, tarp kurių galėtų būti:

- aiškiai apibrėžta, kokias duomenų tvarkymo užduotis (visų pirma tyrimo ir operatyvinės veiklos) vykdyt galėtų dalyvauti centro darbuotojai (vieni arba bendradarbiaudami su jungtinėmis tyrimo grupėmis), ir
- aiškios procedūros, kuriomis, viena vertus, būtų užtikrinama pagarba asmenų teisėms (įskaitant teisę į duomenų apsaugą) ir, kita vertus, būtų užtikrinamos garantijos, kad įrodymai būtų gauti teisėtai ir galėtų būti panaudoti teisme.

53. EDAPP mano, kad EC3 vykdomi asmens duomenų mainai su „įvairiausių viešųjų, privačiųjų ir atvirų šaltinių subjektams“ reiškia tam tikras grėsmes duomenų apsaugai, nes dažnai šie mainai bus susiję su komerciniais tikslais surinktų duomenų tvarkymu bei tarptautiniu duomenų perdavimu. Šios grėsmės yra nurodytos dabartiniame Europolo sprendime, kuriame nustatyta, kad apskritai Europolas neturėtų keistis duomenimis tiesiogiai su privačiuoju sektoriumi, o su tam tikromis tarptautinėmis organizacijomis – tik labai konkrečiomis aplinkybėmis.

54. Turėdamas omenyje tokias aplinkybes ir atsižvelgdamas į šių dviejų veiklos rūšių svarbą EC3, EDAPP rekomenduoja numatyti atitinkamas duomenų apsaugos garantijas, laikantis esamų Europolo sprendimo nuostatų. Šios garantijos turėtų būti įtrauktos į veiklos taisykles, kurias rengs EC3 įgyvendinimo grupė (o vėliau – į persvarstytus Europolo teisės aktus). Duomenų apsaugos lygis jokiais aplinkybėmis neturėtų suprastėti.

Priimta Briuselyje 2012 m. birželio 29 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
